

PROHOD

„Svoji k svojim“
7. oktobra
Hotel „Union“

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 8/1. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

v Ljubljani, dne 29. septembra 1934.

Štev. 39 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Forma in stvarnost

Živimo v času, ko je razmah tzv. demokratskih idej dosegel vrhunec svojega razvoja. Enakopravnost je v vseh državah zaščitena z ustavnimi določili, ona predstavlja eno izmed tako globoko vsajenih činjenic, da bi si vsakdo dvakrat premislil predno bi se je dotaknil. V formalnem pogledu smo dosegli tiste ideale, za katere so umirali ljudje v treh francoskih revolucijah, ki so s svojo končno zmago utisnile pečat sodobni evropski kulturi. Svoboda vesti, združevanja, splošna volilna pravica, načelo ustavnosti itd., vse to so pridobitve, za katere se je izplačalo boriti, to so stopnjice, ki jih je treba prehoditi na poti k boljšemu in popolnejšemu. A danes so že za nami, treba je na novo pot, katere izhodišče je sedanje stanje.

Marsikatera stvar je od daleč za oko zelo lepa, mikavna, zapeljiva. A šele ko pridemo do nje, vidimo včasih zelo grobe napake, v oddaleč gladki površini zijajo široke razpoke in vrzeli. Taka razočaranja so se pojavila že mnogokrat v zgodovini in zato ni nič posebnega, ako se danes marsikdo vprašuje, da-li se izplača tako povečevati ono revolucionarno razdobje, ki je dvignilo na površje formalno demokracijo, od katere razen lepih besedi in na papirju lepo se glasečih zakonov človeštvo v veliki večini nima ničesar. Mesto aristokracije je nastopila plutokracija, z drugimi besedami mesto plemstva po rodu je nastopilo plemstvo po denarju z morda še večjimi prilizijami. Toda revež je ostal revež, tudi če je sposoben, mu je skoro nemogoče, da bi se izobrazil, težko, da bo v življenju kedaj kaj dosegel. Vlada večine ljudstva je ostala fikcija, fata morgana, za katero je drvela karavana narodov, a se ji je v trenutku, ko je mislila, da jo je dosegla, razblinila v nič. In karavana se je ustavila. Išče izhoda, kot da bi se nahajala v zasedi. Kaos, zmeda; to je karakteristika današnjih dni. Ne vemo, ali se sploh izplača iskati to, za čemer smo do pred kratkim težili, upati na uresničenje stoletja in stoletja proglaševanih gesel, čijih zunanost se je pokazala v trenutku, ko smo pogledali v njihovo notranjost ničeva, gnila in nepravilna. Ali ne bi bilo bolje, kreniti na novo pot, ne udajajoč se varljivim slikam, ki so že v preteklosti često predstavljale oživotvoren naših idealov, za katere pa ne moremo nikdar sigurno vedeti, če so resnične. Morda bo pa to zopet fata morgana, posmeh usode namenjen slabotnemu človeku.

Ako vidimo, da današnja formalna določila vkljub svojim lepo se glasečim besedam nikakor ne ustvarjajo onega stanja, za čigar doseg so, vsaj kot govore njihovi tvoreci, ustvarjena, potem iz tega nujno sledi: 1. da je treba vsa ta določila in organe takoj izpremeniti, da bo izigravanje njihovega, k splošni koristi usmerjenega namena čimbolj otežkočeno in 2. da se v bodoče ne smemo boriti za formo, nego za stvarnost. Stvarni, ne pa formalni, ali bolje rečeno jedro ali notranjost, ne pa zunanost mora biti predmet našega opazovanja in njegovi sigurni ter dobri izgradbi mora služiti delo vsakega aktivnega poedina.

Preživljamo trenutek, ko vidimo, da obstoječa demokratska obleka nikakor ne pristaja temu, kar se pod njo skriva. Ona ne krasi tako lepega telesa, kot bi se po raznih lepo zvenceh frazah pričakovalo, temveč težkega, na pol gnilega bolnika.

Da bi ta bolnik, v tem slučaju duševnost današnjih narodov, oziroma človeštva, kaj kmalu ozdravel, ni verjetno. Toda s tem ni rečeno, da mora z njim propasti, kot bi se lahko reklo, osnovna sila vseh dosedanjih največjih človeških akcij v družbi, težnja za enakopravnostjo, kot predpogojem vsega boljšega. Ne enakost, ki je nikdar ni bilo in ne bo, temveč enakopravnost v vsakem pogledu, to mora biti tudi v bodoče osnovni ideal in kompas vsakega delovanja, ki hoče veljati za resno in pravično.

Boriti se moramo, da postane vse to, kar je danes formalno, tudi stvarno. Ni tako važna enakopravnost pred paragrafom, od katere ne more nihče živeti, kot je

Miting naše Akcije in Bat'a

V našem listu in v dnevnikih je bilo že javljeno, da se vrši dne 7. oktobra t. l. ob pol 11. uri v prostorih hotela Union v Ljubljani velik javen miting one akcije Svoji k svojim, katero je pred dobrim letom pokrenil Osrednji odbor Narodne Odrbane v Beogradu in so jo začele nato provajati ostale organizacije Narodne Odrbane širom države. Na ozemlju naše banovine je vodil to akcijo poseben odsek, ustvarjen pod okriljem Oblastnega odbora NO v Ljubljani. Ker mora stopiti akcija s svojim programom in delavnim načrtom pred najširšo javnost, je določilo centralno vodstvo te gospodarske akcije v Beogradu za vse večje kraje v državi termine velikih javnih mitingov, za Ljubljano je bil določen termin 7. oktobra t. l. Vodstvo tukajšnje akcije je takoj stopilo v stik z vsemi predstavniki našega gospodarskega življenja in izdelalo sporazumno z njimi točen program mitinga samega in sledečega propagandnega tedna, tekoma katerega naj vsa naša javnost, zlasti pa naš konsument čuje z vseh koncev in krajev, v govorjeni, tiskani in filmni obliki poziv, naj kupuje domače, v naši državi z našimi domačimi delavci in iz naših domačih surovin izdelano blago ter podpre s tem v prvi vrsti našega domačega brezposelnega ali pa preslabo plačanega trpnika.

Sredi teh priprav pa je nevidna roka zažgala smrdljivo bombo in razširila trditve, da je centralno vodstvo te akcije oz. Osrednji odbor NO v Beogradu sprejel med članstvo te akcije tudi firmo Bafa, in še več, da podpira NO to firmo z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da se dokopije še do novih koncesij v naši državi. Pooblašteni smo kategorično zanikati to trditev, ki je očividno izmišljena s strani onih zlohotnih elementov, katerim se noče mirnega in sporazumnega dela niti na gospodarskem polju in jim je zlasti ime Narodne Odrbane skrajno neprijetno. Vodenih zgolj od idealizma in brez vsakih osebnih interesov se je zbralo nekaj dobrih nacionalnih ljudi iz članstva Narodne Odrbane ter pokrenilo to izključno gospodarsko akcijo ne zato, da dvigne ugled NO ali pomnoži število Odrbansev, na čegar propevanju smo udeleženi prav vsi brez vsake izjeme, pa naj bo naše nacionalno, politično ali versko naziranje kakršnokoli hoče. Sodelovanje pri reševanju takih problemov je absolutno potrebno. Mi nacionalisti smo pa imeli pred očmi še drugo misel, ko smo začeli s to akcijo. Če bodo sedeli enkrat pri isti mizi resni in trezni ljudje in koncentrirali svoje delo za reševanje problema, ki je za vse enako pereč, se bodo ti ljudje medsebojno spoznali in se bodo začeli tudi medsebojno ceniti. Ne morda po pozicijah, ki jih zavzemajo v našem javnem ali gospodarskem življenju in tudi ne po pomembnosti institucij, ki jih predstavljajo, marveč le po lastni sposobnosti in po oni požrtvovalnosti, ki je potrebna za delo, kjer ne čakajo nikogar niti slavospevi niti odklikovanja.

Jugoslavija je skupen dom nam vsem. Tega ne zanika nihče, pa naj bo njegovo naziranje tako ali drugačno. Vsi vemo, da izven Jugoslavije ni življenja niti za jugoslovanski narod še manj pa — da se poslužimo ideologije onih, ki niso v našem taboru — za slovenski, hrvaški ali srbski narod. Kako je ta država urejena, tudi to vprašanje ni bistve-

nega pomena, kadar gre za vprašanje želodca in vsakdanjega kruha. Vsi naši pridobitniki širom države imajo iste interese in hočejo množiti svoje imetje s produkcijo in prodajo svojih proizvodov. Vsi naši nameščenci in delavci imajo zopet skupen interes, vsi ti hočejo pošteno delati in si s poštenim delom prislužiti toliko, da bodo lahko preživljali sebe in svojo družino, svoje otroke pa usposabljali kot strokovnjake v vseh onih panogah, kjer so nam danes več ali manj potrebne še tuje moči. Vsi naši konsumentje hočejo zopet isto, kupovati dobro in solidno blago po solidnih cenah.

Naši sotrudniki pri Akciji Svoji k svojim so slišali že ponovno izraze laskavega priznanja iz ust resnih gospodarstvenikov, ki stoje v povsem drugih taborih. To priznanje je temeljilo predvsem na ugotovitvi, da se vrši delo Akcije povsem nepolitično in brezosebno. Iz naroda za narod je vzrasla Narodna Odrbana, iz naroda in njegovih potreb črpa svoj program, izključno temu narodu in njegovim potrebam je namenjeno njeno delo. Čemu torej delati ovire temu delu? Saj ne silimo nikogar, da se naj nam pridruži, vsakemu je dano na prosto, da nas podpira ali pa stoji ob strani. Toda če že stoji ob strani in smatra, da je v teh za narod in državo tako kritičnih časih upravičen držati roke križem, naj nas pusti vsaj v miru ter odbrži v sebi in za sebe oni strup, ki polni njegovo dušo in njegove mozgane.

Te vrste nimajo namena braniti Narodne Odrbane in njeno delo, dovolj napadov je šlo že preko nje, niti eden izmed njih ji ni škodoval in ni zastavil njene poti, ki ne zavisi od posameznih oseb, marveč je diktirana po več kot 25letni tradiciji in po potrebah naroda samega. Le radi objašnjenja

oni javnosti, ki tako rada naseda raznim govoricam, smo dolžni pečati se tudi s firmo Bafa, s katero nimamo nobenih zvez in katera ne bo uživala naše podpore tako dolgo, dokler bo s svojim pretranim izživljanjem škodovala interesom našega malega obrtnika. Mi ne bomo načenjali vprašanja o višini davkov, ki ga plačuje to podjetje, čeprav smo prepričani, da se gotovo ne rine v ospredje davkoplačevalcev. Za nas je glavno to, da nikakor ne gre, da otvarja tako velepodjetje svoje prodajalne po najmanjših krajih naše zemlje in odjeda s tem kruh našemu trgovcu, predvsem pa našemu obrtniku. Če so imele svojčas velike industrije kaj razlogov za otvarjanje svojih lastnih prodajalcev za prodajo svojih izdelkov, so ti razlogi danes že odpadli. Dolgotrajna kriza je prečistila vrste naših trgovcev in obrtnikov, kar se je kljub tej krizi odražalo na površju, to je dobro in zdravo, temu lahko zaupa svoje izdelke v prodajo tudi »naša«
industrija. Čim ne bo več prodajalcev takih veleindustrijev v vsaki ulici, v vsakem trgu in skoraj že v vsaki vasi, pa bo konec največjih pritožb, dobiček ne bo več pripadal samo podjetju kot takemu, marveč se bo delil tudi na prodajalce. Zlasti pa ne bo potem konkurenca našim ubožanim čevljarjem več tako pogubna. Pri današnjem stanju moramo imeti pred očmi predvsem onih ca 20.000 čevljarjev in pomočnikov, katerim samo v naši banovini odjeda kruh taka veleindustrija ne morda radi svoje eksistence, marveč samo v svrhu pretiranega povečanja svoje prosperitete. I. C.

* Ta trditev je imela tudi namen zavesti v zmotno celo najodličnejše predstavnike našega gospodarstva in pri njih očrtni Narodno Odrbano.

Par besed na naslov TPD.

V revirjih je mirno. Rudarji so na delu, kot da hočejo doprinesiti zamujeno. Če pa razmislijo malo globlje, se jim zopet porajajo temne misli in skrb, da bo morda še dovolj praznovalnih dni.

Pa to še ni vse. Najbolj nujen in pereč problem za nje je trenutno bližajoča se zima. Vsak skrben rudar-ose stoji pred velikim vprašanjem, kako obleči svojo družino. Poleti v počitnicah je rudarska deca skakala okoli večinoma gola v črnih kratkih hlačkah. Sedaj seveda to ne gre več, ker je premrzlo in morajo otroci v šolo. Odkod denar za obleko? Mar od pičle plače, za katero je bilo treba gladovati po rovih, da se je njena skromna višina trenutno obdržala. Od te ni mogoče živeti, kaj šele kriti izdatek za obleko. Kredit? Tudi ta je že izrpan. Trgovci so dajali na kredit, dokler dolgovi rudarjev niso narasli v milijone.

Tako se to vprašanje veča, širi pred rudarjem, on pa premišljuje...

Tisti, ki poznajo razmere rudarja do potankosti, ga razumejo in vedo, v kakih težavah poteka njegovo mukopolno življenje. Vedo tudi, kako težko mu je sprejemati miloščino v obliki darov, kot so jih v zadnjih letih pošiljale razne organizacije v revirje. Sprejemati miloščino človeku, ki bi rad delal in ki se mu zdi ta miloščina skrajno ponižujoča.

Premišljuje o načinu, kako pomagati rudarju, nam vedno in vedno stopajo pred oči časi, ko je TPD v vseh svojih rudnikih delala s polno paro. Naročil je bilo toliko, da jih je družba jedva zmagovala. Seveda je bil tudi čisti dobiček zelo visok.

Danes, ko nihče ne more dovolj pametno svetovati, kako pomagati rudarju, se naj TPD ozre nazaj v one čase od prevrata pa do leta 1924. Naj pozorno pregleda svoje knjige in naj ugotovi tedanji čisti dobiček še enkrat. Ob tem lepem spominu bi ji bilo lažje misliti na to, kako rešiti mezno gibanje delavcev. Lažje bi ji bilo tudi poseči v blagajno in dati prepotrebemu, skoraj golemu svojemu delavstvu predvsem nabavni prispevek za prvo pomoč.

Potem ko bo to v redu, pa naj TPD izvede še enkrat racionalizacijo svojih rudnikov, toda tako, da ostanejo plače delavstva in nameščentva nedotaknjene, ker so iste že tako okrnjene, da leže pod eksistenčnim minimumom pri draginji, ki vlada v primeri z drugimi kraji v banovini v naših revirjih. Tudi stalež naj ostane intakten.

Pri drugih postavkah bi se morda dalo prihraniti ono usodno svoto 1.800.000 dinarjev, radi katere se je začelo mezno gibanje. Če se že res od vseh strani zatrjuje,

da je kriza na premogovnem trgu vsega kri-va, potem naj se pač res vse prilagodi temu težkemu stanju. Ne samo delavec in nižji nameščenec, temveč tudi višje in vodilno uradništvo si naj nekoliko pritruga. V mislih so nam n. pr. stalne, potrebne ali nepotrebne vožnje s fikerjerji. To je vidno za vsakega prebivalca revirjev. Kje pa so stotine tistih malih in večjih beneficij, ki jih uživajo gospodje, ki pa vse stanejo TPD denar, kate-rega mora potem prigrati delavstvo in nižje nameščentvo s svojimi reduciranimi plačami. Saj vidimo dnevno mnogo rudniških profesoristov na delu okoli stanovanj, vrtov itd. In če jih povprašamo, odgovore, da popravljajo ali delajo za tega ali onega gospoda to ali ono...

Zelo slab vtis naredi dejstvo, da se na eni strani tako pedantno gleda na vsako paro delavskega zaslužka, na drugi pa se tako širokogrudno prenesejo izdatki, brez katerih bi se čisto lahko izhajalo.

Sicer pa mi ne bomo učili TPD, kako si naj pomaga. To je njena stvar, svetujemo ji le nekoliko bolj podrobni preiskavi njenega organizma pri posameznih rudnikih.

Tudi se ne bi vtikali v te zadeve, če bi ne bile postale problem javnosti s trenutkom, ko posegajo v življenjsko moč našega rudarja, ki je tudi del in sicer dober del našega naroda.

Za širšo javnost izven revirjev je malo težko razumeti položaj rudarjev. Saj so bile doslej iz revirjev lansirane v dnevnem časopisu le slabe vesti, kot štrajki, poboji, delavski nemiri i. dr. Toda kdor si naše »knape«
ogleda malo pobližje, bo videl, da so to vrli ljudje, katere diči zlasti velika potrpežljivost in pred vsem izdržljivost. Koliko pomankanja se je moralo pretrpeti v teh delavskih rodbinah zadnje čase, vemo samo tisti, ki živimo v teh krajih. Koliko samozatajevanja je bilo treba rudarjem, da so toliko težkih udarcev prenesli brez godrnjanja! Kako resno je naše rudarsko delavstvo, pa kažejo zadnji dogodki, ki so potekali povsem mirno, kar je dokaz, da naš rudar ni več dovzeten za one tajne agitacije, kot jih n. pr. hočejo vnesti v proletarske mase komunisti.

Rudar zahteva le toliko, kolikor mu je potrebno za pošteno preživljanje. Tej njegovi zahtevi se je priključila tudi celokupna nacionalna javnost. Na TPD je sedaj, da tudi ona s svoje strani stori vse, da se da njenemu dobremu, kvalificiranemu delavcu možnost dostojnega življenja in da se vrnejo v revirje časi, ko so hodili naši ljudje vedrega lica na svoje težko in nevarno delo v osrčju zemlje.

Miting

7. oktobra 1934

važna enakopravnost v življenju, posebno pa v njegovi osnovi, ekonomskem in socialnem dogajanju. A v dosegu te stvarnosti bo treba najbrže v marsičem izpremeniti današnja formo, česar se pa nikakor ne smemo bati ali se pa celo izogibati.

Sancin Boris.

Trgovci s topovi

Da, svet se je izpremenil. Življenske vrednote, pa tudi sile, ki danes nad njim vladajo, so popolnoma druge od onih, ki so gospodarile še pred četrt stoletja, oziroma so vsaj prešle v čisto nove roke. Gospodarji življenja in sveta niso več visoki politiki, imenitni diplomati z rodovniki, ki segajo tisoč let nazaj, razni Hollwegi, Berchtoldi in Izvoljskiji. Sile, s katerimi so ti vplivali na narode in na vsakega poedince med njimi posebej, kroječe njegovo usodo, se danes nahajajo v drugih, mnogo manj romantičnih rokah. En Ford, Rockefeller, Zaharov, Creusot, Bafa, voditelji svetovnih jeklenih in bombažnih trustov, diktatorji bančnih koncernov, prozaični kralji Wallstreeta in Lombardstreeta so vladarji usode današnjega človeštva, oni kroje in določajo njegova čustva, srečo in nesrečo milijonov ljudi, ki le slabo, če že sploh ne poznajo njihovega imena. Ti gospodje v vsakdanjih oblekah in z neestetičnimi plešnimi premikajo iz svojih pisarn s pomočjo skrivnostnih nerazumljivih šifer milijarde, odpirajo in zapirajo tržišča ter diktirajo življenje sto in stotisočim delavcem in nameščencem, kupcem in prodajalcem. Oni so prevzeli vlogo južnih srednjeveških vitezov, galantnih vojskovodij Ludvika XIV., renesančnih potentatov, Napoleonovih kraljev in generalov, diplomatskih mogočnikov, grofov in knezov leta 1914. V njih je danes osredotočena moč zlata, ki bdi nad kolonijami, prestavlja vojske in mornarice, povzroča spore in nosi vojno in mir. A med temi generali industrije in vojvodami borznih maneprav igrajo največjo vlogo mogočniki oboroževalne industrije — trgovci s topovi.

Moč zlata v mednarodni politiki je pokazala v najbolj kričeči luči posebna komisija ameriškega senata, ki je v teh dneh preiskovala vzliv oboroževalne industrije na življenje in odnose držav. Izkazalo se je pri tem že davno znano, toda vedno pozabljeno dejstvo, da je dejanski nevidni gospodar sveta industrija orožja. Njeni dobro zakriti voditelji razpolagajo z vladami posameznih držav, določajo smernice njihove politike in celo največji narodi so, niti ne zavedajoč se, le igračke njihovih načrtov, stave v veliki igri za velike dobičke. Industrio orožja bi danes lahko imenovali edino pravo internacionalno sveta. Njeni agentje so prisotni vse povsod, za njih ne obstojajo zapreke niti političnih, niti gospodarskih sistemov, ne brigajo in ne motijo jih krivoverni svetovni nazori in ideologije, izvzemši pacifizma, ki je njihov smrtni sovražnik in ki ga zato pobijajo in preganjajo brez usmiljenja in brez izbire sredstev.

Zato tudi v času današnje gospodarske stiske, ko se narodi in poedinci morajo omejevati le na najnujnejše, industrija orožja ne pozna najmanjše krize. Kako bi jo tudi poznala, ko ji gre ob neprestanem zvenketanju orožja pšenica tako lepo v klasje, posebno še, ko so svoj sistem izpopolnili tako, da je izključena vsaka konkurenca, ker je oboroževalna industrija navzlic silnemu razmahu in moči le v rokah nekaj mogočnikov sveta, ki ne dopuščajo v svojem krogu nobenega novodošleca. Statistika nam edino lahko pove, kako ti knezi modernega časa delajo in koliko zaslužijo. Po številkah, ki jih je ravnar objavil oddelku za razorožitev v Društvu narodov, so letni izdatki za oboroževanje na svetu, ki so znašali l. 1926., ko ni bilo še niti duha ne sluha o kaki razorožitvi, 3522 milijonov dolarjev po zlati pariteti, zrasli l. 1933. na 4399 milijonov dolarjev ali v našem denarju na neverjetno svoto, ki si jo človeški um niti predstavljati ne more, 310 milijard dinarjev. Kakor so dokazali pred senatno komisijo, je avionska trdka Pratt and Whitney Aircraft Corporation v svoje podjetje vložil kapital od l. 1924. do danes, torej v pičlih 10 letih, pomnožila od vsakih vloženi 1000 dolarjev na 11.437.250 dolarjev. To ni nič čudnega, ko gre potreba po granatah in

dinamitu tako daleč, da so Kitajci, ki so l. 1932. kupili v Ameriki za 10 milijonov dolarjev pšenice za prehranitev svojega gladnega prebivalstva, to žito na poti do Kitajske zamenjali v Italiji za strelivo, ki so ga rabili v borbi proti Japoncem.

Industrija orožja je tudi najnemoralnejša proizvodna panoga, kar jih pozna človeštvo, ki brez vesti in usmiljenja lije iz človeške krvi za sebe zlato. Že prva razkritja po vojni so pokazala, kako ta industrija ne pozna pripadnosti k nobenemu narodu, da stoji nad državami in se klanja samo enemu bogu in gospodarju mamonu — zlatu. Ugotovljeno je, da so Nemci v pomorski bitki pri Skageraku obdelovali Angleže z njihovimi lastnimi granatami, medtem ko so Angleži dušili Nemce pri Ypernu z nemškimi plini. Znana ameriška trdka Lamont Dupont je dobavljala v lanski vojni med Japonci in Kitajci orožje za obe stranki in potrosila pri tem ogromne zneske na obeh straneh za hujškanje na vojno, ker bi sicer prenehala njena sijajna konjunktura. Ravnatelj velike ameriške tvornice za pline in plamen Federal Laboratories se je potožil: »Revolucije v Južni Ameriki mi dajejo dela noč in dan. Z brazilsko revolucijo sem imel posla preko glave.«

Podkupljenje igra v tej politiki, kakor je bilo dokazano pred anketno komisijo v Washingtonu, eno najvažnejših vlog. Čim se pokažejo kje obrisi politične napetosti ali celo vojne nevarnosti, spustijo mogočniki orožja takoj svoje zlatom natovrojene osle, za katere je vedel že stari makedonski kralj Filip, da preskočijo vsak zid. In začne se preizkušena igra. Del tovara odpade na one, ki ščuvajo, drugi pa na one, ki naročajo. Tako se je pokazalo, da je sin predsednika argentinske republike prejel mastno provizijo pri naročilih nepotrebnega vojnega materiala v Argentini, da so bili člani delegacij večine južno-ameriških držav plačani od industrije orožja za pasivno resistenco na razorožitveni konferenci v Ženevi, dočim je znani kralj topov Bazil Zaharov spravil mimogrede provizijo milijona dolarjev za posredovanje pri dobavi municije in orožja Španiji potom ameriške trdke Electric Board. Poslovanje je tem vnosnejše, ker si trgovci s topovi nikdar ne delajo med seboj nepotrebne konkurence in če se včasih to dozdeva, je to le videz. Mnogo pametnejše je, razdeliti si lepo svet v cone ter povezati se s tajnimi provizijskimi pogodbami zato, da nihče ne bi mogel delati drugemu nepotrebne konkurence.

Seveda je morala biti tem tajnim gospodarjem sveta najhujši trn v peti in tarča, ki jo je bilo treba na vsak način zrušiti, razorožitvena konferenca, katera je s svojimi prvotnimi ambicijami ogrožala njihove diktatorske pozicije. Zato ni nič čudnega, če je vojna industrija uporabila vse od podkupljanja do groženj, da izpodbi je in minira razorožitveno konferenco. Vojvode oboroževalne industrije niso štedili z milijoni, ko je bilo treba financirati protirazorožitveno propagando in pri vseh velikih ekstremističnih nacionalističnih pokretnih je videti vmes njihove prste. Razumljivo je, če razorožitvena konferenca ni mogla vzdržati tega napada ter je slednjič podlegla.

Razkritja pred anketnim odborom v Washingtonu so vzdignila silen prah v ameriški pa tudi svetovni javnosti, tako da so postali rezultati že neprijetni onim, ki so sprožili misel te ankete. Washingtonsko trgovsko ministrstvo in zunanji urad sta se pritožila, da bi znala nadaljnja odkritja škoditi domači industriji pa tudi zunanji odnošajem Amerike, zato je anketna komisija svoje delo odložila do konca novembra, skoraj gotovo pa je, da se sploh ne bo več sestala, ker bodo znale tajne sile in nevidni vplivi preprečiti njeno nadaljno »neumestno« delovanje.

Dr. Stanko Jug.

Naše gospodarske in druge zadeve

III.

Upokojencev je preveč — toži drž. računovodstvo. Res jih je preveč, a kdo je kriv, da so reducirali veliko število uradnikov? Na njih mesta pa so namestili nove moči — torej dvojni trošek za državo. Kdor prosi za upokojitev s polnimi službenimi leti, čaka kljub točnim zakonskim določilom včasih leto dni ali še več. Službe je n. pr. razrešen l. julija 1934, upokojen pa s l. oktobrom 1933. To je nepravilno, nezakonito postopanje. Drugi bi rad služil še nekaj časa, manjka mu le leto dni, ali nekaj mesecev do polne službe, pa bo upokojen brez prošnje. Kdor je služboval 33, 34 let in ni sedaj ničesar zakrivil, mora ostati v službi; in ravno tako, če je kdo bil več let predstojnik urada, ali je imel drugo važno funkcijo, se ga zadnje leto ali za slovo brez povoda vendar ne sme degradirati. Včasih so dali upokojencem vsaj lepo besedo za slovo: pohvalo, višji naslov, odlikovanje in zadovoljen je preživljal stara leta. To ni državo obremenilo niti za par; bilo je dobro in pametno od državne uprave. Nezdolgovnežev je že itak preveč, njih delamo še na tak način. Pomniti moramo, le tista država je res močna, ki ima dosti zadovoljnih prebivalcev.

Država in državna uprava. Mnogi zamenujejo v nevolji državo z državno upravo. Država je nedotakljiva, vzvišena nad strankami, naš ponos, naš ideal. Za državo smo

vedno pripravljani žrtvovati vse, kar je potreba. Državni upravi se pa že sme kaj povedati, saj se brez stvarne kritike niti zboljšati ne more.

Ravno tako je z g. poslanci. Saj ne morejo čudežev delati; čim manj obljubijo, tem boljše, zlasti velja to za g. ministre. A če obljubijo, morajo to izpolniti, ali pa konsekvence izjaviti.

Se nekaj za g. poslance.

V neki bolnici je tako malo prostora, da pogosto leži dva bolnika v eni postelji. Poleg telesnih bolečin trpita še menda huje duševne, ko sta dva težko bolna tuja skupaj v ozki postelji. Za tako reč mora biti kredit, če prav treba najradikalnejših ukrepov. Seveda bi ne bilo prav, da bi vzeli zdravnikom — za bolnike, kakor so vzeli učiteljstvu za nameščenje učiteljstva. Ker je potreba, bomo plačali vsi plačilazmožni po dohodkih. Davek od čistih dohodkov je najpravičnejši! Dohodninski davek je bil med ljudstvom sicer najbolj osovražena, — a radi načina odmerjanja, saj so že batarjem predpisovali dohodnino. Sčiti je treba revne sloje; dohodki pod 2000 Din mesečno za rodbine naj bodo oproščeni dohodnino, zato pa naj davek raste progresivno pri višjih dohodkih.

Državna uprava želi, da davke točno plačujemo; zamudnike mora ostro terjati; pokazati mora dober zgled in sama svoje obveznosti točno izpolnjevati. Na ta način je

prišlo v modo, da tudi že občine, šolski, cestni in drugi odbori ne plačujejo pravočasno svojih dolgov s kratko opazko — ni budgetne možnosti.

Vsak skrben posameznik mora imeti nekaj rezerv za izredne slučaje, za hude čase in nesreče; vsaka občina, cestni odbor itd. mora imeti rezerve, zlasti pa velja to za državno upravo. Po sedanjem načinu sestavljanja proračuna je vsaka rezerva nemogoča, saj še za redne izdatke nimajo in pride vedno bolj pogosto do nemožnosti plačila, do terjatev, zamudnih obresti in pritožb. Kdor sproti plačuje, živi ceneje — edino to je

prava gospodarska politika. Nadrejene oblasti dostikrat krčijo proračune po ukazih, ne po potrebi — vse mora biti v dolgovih.

Sklep. Ako bo ta članek objavljen, bodo mnogi odobrvali vsebino in le tožili, da sem premilo povedal in nisem navedel imena in več konkretnih slučajev. Ko je poleg ime, je žaljivo, če tudi je popolnoma resnično in mora izostati.

Pisal sem v dobri veri, da so take razprave v uglednem in neustranjenem listu koristne in potrebne, da ugodno vplivajo na razčiščenje in dajejo pobudo za zdravljenje naših razmer.

Nemški glas o Nar. Odbrani

Pred kratkim časom je objavil »Leipziger Abendpost« članek o Narodni Odbrani pod naslovom »Narodna Odbrana v Jugoslaviji«. Članek ni podpisan in iznaša zelo zanimive poglede, ki seveda ne morejo biti popolnoma točni, a bodo vkljub temu zanimali vsakega našega čitatelja.

Uredništvo. »Pred več nego 25 leti so ljudje v takratni kraljevini Srbiji osnovali neko narodno organizacijo, ki je nosila ime »Narodna Odbrana«. Ta organizacija, ki je imela za cilj, da osvobodi izpod tuje oblasti vse slovenske dežele, je spoznala po svetovni vojni, da so njene sanje uresničene z velikim uspehom. In res, po svetovni vojni je nastala iz male Srbije najmočnejša balkanska država, ki je v početku nosila ime »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«, danes pa se imenuje »Kraljevina Jugoslavija«. Sedaj, ko so nemško-jugoslovanski odnosi več nego boljši, zahvaljujoč pozitivni zunanji politiki našega Führerja je nastopil čas, da navedemo važnejše točke sedanjih ciljev te organizacije. Ko so skoro vsi Jugoslovani zbrani v eno državo, upira novi vodja NO g. Ilija Trifunović svoje oči na notranjo konsolidacijo svoje države v smislu pravil organizacije. Zato se sedaj dela na tem, da se vsi deli države tudi duševno ujedinijo.

Ne moremo pozabiti, da je NO najmočnejša nacionalna organizacija jugoslovanske države, s čije močjo je treba računati. Interesantno je opazovati, kako se vodilni princip

NO izgrajuje po nemškem sistemu. Vsi mestni odbori organizacije stoji popolnoma in sami pod voditeljem, ki je za vse odgovoren. NO povsod organizira mitinge, da ne bi izgubila zveze z množicami. Z ozirom na to, ker stoji na stališču rasnega principa, sprejema v svoje članstvo samo one, ki pripadajo slovanski rasi ali pa so v nacionalnem pogledu delali, odnosno dali nekaj za Jugoslavijo. Poleg tega skrbi NO za kmete, delavce, obrtnike in manjše trgovce, kar jasno dokazuje socialno stališče te organizacije. Razlog tej ostri zahtevi moramo iskati v sistematskem protizakonitem izvozu zlata od strani nekega beograjskega žida v Madžarsko, s čimer je bila nanešana jugoslovanski državi milijonska škoda. V tej zahtevi je s pravico naglašeno, da bi ta židovski menjalec ne mogel sam uspeti v tem opasnem in preveč riskantnem poslu, ako mu ne bi pomagali tudi drugi židje.

Kar se tiče gospodarske politike je cilj organizacije pomagati notranjemu gospodarstvu in napraviti državo neodvisno od inozemstva. Zato je sedaj izdala krilatico, da je treba kupovati blago samo od tistih držav, ki kupujejo v Jugoslaviji. Energično zahteva stvoritev domače težke industrije, s tem da bi se vse kovinske stvari izdelovale doma. Pri tem se naglašuje, da je v Bosni ogromno železne rude. Ta tendenca emancipacije težke industrije od inozemstva bo brez dvoma zadala težak udarec industrijam orožja nekaterih zapadnih držav.

Premeščanje učiteljstva

Pred kratkim objavljeni dopis v »Pohode« je zbudil v tukajšnjih krogih veliko zanimanje in odobranje. Marsikateri narodno zavedni učitelj, ki je bil radi svojega jugoslovanskega in Srbom prijaznega javnega udejstvovanja od avstrijskih oblasti preganjan, še danes slušuje v oddaljenih in zapuščenih krajih, mnogi pa, ki so s svojim delom zaslužili marsikaj drugega, so dobili kot plačilo lepa, naravnost idealna mesta.

Toda to ni vse kar nam v dravograjskem srezu težko teži naša srca in kar hočemo danes na tem mestu s trpkimi občutki povedati vsej naši pošteni jugoslovanski javnosti.

V Št. Janžu pri Dravogradu se je udeležil na Cvetno nedeljo l. 1918. velikega manifestacijskega zborovanja za ustvaritev velike svobodne Jugoslavije g. Karel Doberšek, sedaj šolski upravitelj in priznan pedagoški ter narodno gospodarski delavec na Prevaljah. V Št. Janžu so bili takrat Nemci in nemurji, ki so hoteli zborovanje Jugoslovancov razbiti, hudo tepeni in pognani v beg. G. Doberšek se je po shodu podal v Dravograd, od koder se je hotel z vlakom odpeljati na Koroško, kjer je bil nameščen kot učitelj. V Dravogradu pa so se takrat tudi ustavili bežeči Nemci in njihovi slovenski priganjači, naši narodni odpadniki. Ko so zagledali g. Doberšeka so planili nanj in se na ta način maščevali za svoj več kot sramoten poraz v Št. Janžu. Tako so ga pretepli, da je moral v posteljo kot težko ranjen in ostati v njej štirinajst dni. Te dni pa je bil g. Doberšek Karel po službeni potrebi premeščen proti svoji volji in na veliko svojo gmotno škodo iz Prevalj v Pilštajn. Pravijo, da je postal žrtev podle denuncije nekega svojega osebnega sovražnika.

Kdo je zakrivil to premeščenje? Nočemo dolžiti naših oblasti, kot povzročitelja. Ne! Toda nekaj moramo povedati, kar nas že davno boli. Premalo kritično se gleda pri namestitvah, premalo kritično se obravnavajo razne denunciacije izvirajoče iz osebne maščevalnosti in kar je glavno: Ne pravašuje se več za mnenje zanesljivih v narodnih bojih preizkušenih jugoslovanskih nacionalistov. Dogodilo se je že, da so se iskale informacije

o zanesljivosti preizkušenih narodnih jugoslovanskih borcev pri bivših naših odpadnikih. To kar smo podčrtali smo hoteli tudi danes v glavnem povedati. Ta misel je bistvo našega članka, vse drugo pa je okvir. V svrhu obrambe težko preizkušenih jugoslovanskih nacionalistov smo napisali ta članek kot nepristranski in nestranski Narodni Odbranaši. G. Doberšek ni član NO, tudi ni član JNS ali SKJ, kar je morda služilo denuncijantom kot podkrepilo za njihove navedbe.

G. Doberšek je kmalu po prevratu skupno s svojim stanovskim tovarišem Mödendorferjem zašel v marksistične vrste. Podrobna objektivna nacionalna zgodovina bo o Doberšku poročala, da je vstopil v marksistične vrste radi tega, da bi od tam odrinil vpliv nemško mislečih socialno-demokratskih voditeljev. Vstopil je v vrste internacionalno v nemške vode zapeljanih slovenskih delavcev, da jim dokaže, da se tudi majka Jugoslavija zanima za socialno izboljšanje položaja svojih državljanov. Ta dokaz se je g. Doberšku v marsičem posrečil, vsled česar živa na Prevaljah v vseh krogih zelo velik ugled. Da se pa marsikatero vprašanje izboljšanja gmotnega položaja ni uresničilo in so ostala tozadevna Doberšekova prizadevanja brezuspešna, temu je bil kriv tudi marsikateri poprevratni nacionalist in slovenoborec, ki je imel z našim narodom le na jeziku čustvovanje.

V marsičem je tudi to vzrok, da g. Doberšek še danes ni član naših nacionalnih organizacij in jim dela preveliko krivico, ker vse preveč generalizira. Kot pravi in izkušeni nacionalist spada v jugoslovanske vrste! Svetujemo mu, da vstopi tudi javno tja, kamor že davno spada po vsem svojem gospodarskem in socialnem delovanju, pa ne bo nikdo več izrabljaj njegove politične pripadnosti v svoje grde maščevalne namene. Dolžnost pravih jugoslovanskih nacionalistov je, da branimo vse tiste, ki so se v najtežjih časih žrtvovali za Jugoslavijo in zanjo trpeli. Vsled tega prosimo naš »Pohode« da objavi ta članek.

Narodni Odbranaši Dravograd, Guštanj-Prevalje.

Naši javnosti!

Na početku organizovanega boja za gospodarsko neodvisnost in za boljšo bodočnost našega naroda, poziva

Narodna Odbrana

vse in vsakogar, ki pošteno misli, sočustvuje z gladnimi in ima kaj ponosa za to kar je našega — da se udeleži

Mitinga

njene socialno-gospodarske akcije. »Svoji k svojim«, ki bo v Ljubljani v nedeljo, dne 7. oktobra t. l. ob pol enajstih na vrtu hotela »Union« (ob slabem vremenu v dvorani), da čuje:

glas Narodne Odbrane, apel naših proizvajalcev, želje naših konzumentov in izjavo naših žena.

Skrajni čas je, da se z združenimi močmi lotimo samopomočnega dela za poživljenje našega gospodarstva, za pobijanje brezposelnosti, za preskrbo dela in zaslužka vsem delovljnim sonarodnjakom, dela za boljšo bodočnost našo in naših otrok.

Zunanji udeleženci mitinga se lahko poslužijo ugodnosti četrtinske vožnje, ako se ta dan udeležijo razvija prapora Okrožne streljačke družine v Ljubljani.

Oblastni odbor NO.

PONANŠI ZEMLJI

Liubljana

IZJAVA.

Proti meni je vložil pri okrajnem sodišču v Ljubljani v marcu 1933 zasebno tožbo g. župan dr. Dinko Puc, ki je bil informiran, da sem dne 27. februarja 1933 na nekem sestanku izrekel besede: »Župan mesta Ljubljane dr. Puc ima 60.000 Din mesečne plače.«

Postopanje je teklo pri sodišču pod opr. št. VII Kps 351/33 ter je bilo zaključeno pri razpravi od 17. septembra 1934 s poravnavo. Podal sem izjavo, da nisem imel namena žaliti g. župana oz. mu očitati kako nekorektnost, marveč sem hotel s priznano svojo trditvijo, da ima g. župan dr. Puc 50—60.000 Din celokupnih mesečnih prejemkov le reči, da je g. župan dobro situiran, da pa seveda ne morem garantirati za točnost številke, ki sem jo omenil v razburjenem razpoloženju volilne agitacije. Pravnih stroškov se medsebojno pobotali, to se pravi, plačam jaz svojega zastopnika, g. dr. Puc pa svojega.

Neposredno po tej poravnavi pa so se začeli širiti glasovi, ki tangirajo mojo osebo čast. Govori se, da sem moral na kolena pred g. županom in plačati kar 10.000 Din, govori se pa tudi, da je ozadje te obravnave nekorektno, češ da sem dobil kot nagrado za to poravnavo kleparska dela na stavbi Bežigrajske šole. Pozivam vse svoje prijatelje, naj mi javijo ime vsakega, ki razširja take govorice, vsakemu teh lopovov bom dal možnost, dokazati resnico njegovih trditvev pred sodiščem. Samo vsled teh govoric in zahrbtnih klevet sem primoran pojasniti, kako je prišlo do poravnave med menoj in g. dr. Pucem.

Vsled dobljenih informacij me je g. župan tožil radi očitka, da ima 50—60.000 Din mesečne plače. Skušal sem najprej dokazati, da tega nisem rekel, pač pa da sem — kot izhaja iz poravnave — rekel, da ima g. dr. Puc 50—60.000 Din celokupnih mesečnih prejemkov. Čim je bilo to po mnenju sodišča dokazano, sem podal povsem prostovoljno pred sodiščem izjavo — bilo je to že 21. aprila 1933 — da s to svojo trditvijo nisem hotel očitati g. župana nobene nekorektnosti, da bi bili torej njegovi dohodki nekorektnega izvora. Takratni zastopnik g. župana je izjavo odklonil in zahteval, naj izjavim, da sem se tekom pravde prepričal, da g. župan ne spada med socialno boljše stoječe sloje. Nastopil sem nato dokaz resnice. Tedaj pa je posegel vmes g. minister dr. Kramer ter izrazil željo, da se zadeva uredi mirnim potom. In tako je prišlo do tega, da sem že junija 1933 podpisal izjavo iste vsebine, na podlagi katere je prišlo sedaj do poravnave. Ugotavljam, da se je vršilo pozneje še 5 razprav. Pri vsaki razpravi se je govorilo o poravnavi, pri vsaki razpravi sem izjavljal, da vztrajam na oni izjavi, ki sem jo podal na željo g. ministra dr. Kramerja, pri vsaki razpravi je zastopnik g. dr. Puca v njegovem imenu to izjavo odklonjal in zahteval drugo. Pri razpravi od 17. septembra 1934 pa se je g. dr. Puc zadovoljil s to mojo izjavo.

To je stvaren potek te moje afere, nisem šel na kolena, ker to ni moja na-

vada, ne bo mi treba plačati niti pare razven stroškov mojega zastopnika, tako kot mora tudi g. dr. Puc nositi stroške svojega zastopnika. Kar pa se tiče kleparskih del na stavbi Bežigrajske šole, povdarjam, da sem bil najcenejši ponudnik in da mi je vsled tega magistratni gremij na svoji zadnji seji oddal to delo soglasno. Pripominjam le še to, da sem vložil to svojo najnižjo ponudbo za prevzem tega dela že 4. sept. t. l., ko nisem vedel in tudi nisem mogel vedeti, ali bo prišlo pri razpravi od 17. sept. 1934 do poravnave ali ne in tudi še nisem vedel, če in kdaj se bo vršila prihodnja razprava, o kateri sem bil obveščen šele pozneje.

Ljubljana, dne 27. septembra 1934.

Žitnik Rudolf.

AKADEMSKI IN NACIONALNI JAVNOSTI

Na ustanovni skupščini Jugoslovanskega nacionalističnega akademskega kluba »Edinstvo« v Ljubljani, ki se je vršila dne 19. novembra 1933, so bile podane smernice našega dela in glavne točke našega programa, ki jih stavljamo akademski in nacionalni javnosti v razmišljanje.

Kot akademska matica jugoslovanskih nacionalistov na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani želimo zbrati v naši sredi vse zavedne in iskrene jugoslovanske akademike, da bi mogli razvijati medsebojno spoznavanje in sodelovanje vseh jugoslovanskih akademikov kako bi s svojim skupnim in edinstvenim delom dvignili splošni akademski ugled, v svrhu čim lažje dosege svojih skupnih ciljev v nacionalnem, kulturnem, gospodarskem in socialnem pogledu. Delovati hočemo za narodno povzdigo, za moralni, prosvetni, zdravstveni, gospodarski, socialni in splošni kulturni preporod jugoslovanskega naroda v smislu intencij velike jugoslovanske misli.

Jugoslovanski nacionalistični akademski klub »Edinstvo« v Ljubljani je kulturno in nacionalno akademsko društvo na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani, ki ima kot predstavnika jugoslovanske nacionalistične akademске omladine namen gojiti jugoslovansko misel v duhu narodnega in državnega edinstva ter teži za ustvaritvijo integralne Velike Jugoslavije od Jadranskega do Črnega morja, ki bo v svojih mejah obsegala vse Jugoslovane na vsem njihovem narodnostnem področju. Kot neodvisna akademska organizacija jugoslovanskih nacionalistov stojimo nad vsemi strankarskimi in drugimi razdrapanimi razmerami neomajno na braniku jugoslovanske nacije in hočemo zbrati kader borbenih Jugoslovanov za ustvaritev idealov jugoslovanskega naroda, ki se ne bodo strašili žrtev za dosego teh zvišenih idealov.

Pričakujemo od akademskih in upravnih oblasti, da se nam dopusti svobodno delovanje na akademskih tleh, v kolikor ne bo ta svoboda zlorabljena na škodo narodnega in državnega edinstva. Zahtevamo, da se zabrani vsako delovanje reakcionarnih in razdrapalnih grup ter akademskih društev, ki ne priznavajo narodnega in državnega edinstva.

Zahtevamo, da se siromašnim in marljivim akademikom omogoči študij s tem, da se jih oprosti plačevanja šolnin in taks. Zahtevamo graditev akademskih domov in menz, da se bo tako preskrbljena mladina lahko bolj posvetila učenju in po dovršenih študijah mogla kot mlada narodna inteligenca zavzeti položaj v življenju ter pokazati svoje sposobnosti v vodstvu bodoče Jugoslavije.

Zahtevamo neokrnjenost Aleksandrove univerze v Ljubljani in njeno izpopolnitev,

kar je neobhodno potrebno za uspešen razvoj slovenskega dela jugoslovanskega naroda kakor tudi za napredek vse Jugoslavije.

Ker smatramo narodno in državno edinstvo Jugoslovanov za edino državotvorno silo in temelj našega delovanja, bomo vedno nastopili proti vsem separatističnim in defetističnim strujam, bodisi srbskim, hrvaškim ali slovenskim.

Izrekamo se za popolno versko strpnost iz razlogov, ker je v naši državi razširjenih več ver in ker smatramo vero za najintimnejše čustvovanje vsakega posameznika. Smo proti vsakemu klerikalizmu in se bomo borili proti vsem, ki bodo na verski podlagi skušali širiti neslogo v narodu.

Odklanjamo komunistične in druge internacionalne ideje, ki so škodljive našemu narodnemu življenju. Hočemo Jugoslavijo, edinstveno, v kateri se bodo vsi stanovji harmonično razvijali v korist skupnosti. Istočasno odločno odklanjali velekapital, ki je v rokah anacionalnih in internacionalnih velekapitalistov ter mu napovedujemo brezobzirno borbo.

To je naš program, naša smer in naš cilj. Pozivamo vse tovariše, ki so z nami istih misli, da pristopijo v našo sredo, da bomo mogli v složenem delu doseči svoj zvišeni smoter — Veliko Jugoslavijo ter tako ponesli čist prapor jugoslovanskega nacionalizma do končne zmage.

Jugoslovanski nacionalistični akademski klub »Edinstvo«

Ljubljana — Aleksandrova univerza.

Trbovlje

IZ SOL

Kot odziv na v 26. šte. »Pohoda« objavljeni dopis smo prejeli sledeče pojasnilo, ki ga tu priobčujemo:

Trbovlje, 13. septembra 1934.

P. n.

Uredništvo »Pohoda«

v Ljubljani.

Prosim, da se dopis iz Trbovelj »Iz solc v Pohodu št. 26 z dne 8. septembra 1934 popravi: Zakonca učitelja na meščanski šoli prejmeta Din 150— mesečne stanarine, a ne Din 200—!

Škerjanc Metod,

učitelj na meščanski šoli.

Na osnovi dopisov, ki smo jih prejeli od strani učiteljstva v Trbovljah, je razvidno, da se ono čuti po krivici napadeno z neresnicami. Radi tega bi želeli, da dobimo od prizadete strani v čim krajšem času obširnejši dopis, da bomo slišali tudi drugo plat zvona in se bo na ta način, kot vsaka stvar do sedaj, tudi ta v našem tedniku popolnoma objektivno obravnavala.

Uredništvo.

Ježica

SE MALO O NAŠEM RDEČEM KRIZU

Naše zadnje poročilo v »Pohodu« spopolnjujemo v toliko, da je odklonila sodelovanje z Rdečim križem poleg tam naštetih tudi še pevka »Osmerka«, pa tako na Ježici ni bilo niti ene kulturne organizacije, ki bi hotela študirati našim rdečekrižarjem.

Ko je v nedeljo RK privedel povorko in akademijo, so ta društva vsa dejansko tudi izostala, pri čemer se s tem seveda niso hoteli niti najmanj postaviti proti Rdečemu križu kot takemu, nego so bile prepričane, da s svojo odsotnostjo najboljšo obvaruje svojo nacionalno čast. Tudi so hotele s tem osten-

tativno pokazati višjim civilnim oblastem in banovinskemu odboru RK, da na Ježici z RK ni vse v redu. Na žalost je že polemika med poročevalcem »Jutra« in banovinskim odborom pokazala, da pri banovinskem odboru RK ne žele vpoštevati stališče nacionalnih društev Ježice, nega da žele sedanje za nas nesprejemljivo stanje celo odobravati. Da to ne vodi k sporazumu je jasno, jasno je pa tudi, da ima naš RK tudi za bodoče pričakovati od nas temeljitega bojkota.

Nacionalna Ježica je nad stališčem banovinskega RK ne samo neljubo presenečena, nego uprav razočarana. Od oseb, ki odločajo pri sedanjem banovinskem odboru RK in od katerih so bili nekateri svojčas celo vodilni župni sokolski funkcionarji, smo pač pričakovali, če že ne aprobacije našega nacionalnega stališča napram tukajšnjemu RK, pa vsaj nevtralnno posredovanje. Tako pa je baš zadnji korak banovinskega RK v tem pogledu več škodoval kot koristil urediti razmerje nacionalnih društev do RK na Ježici.

Mi seveda v naprej ne bomo nehali zahtevati, da se na Ježici v pogledu nacionalnega duha napravi pošten red povsod! Nam namreč ni vseeno, kdo je v vodstvu tukajšnjega RK, zlasti pa hočemo od tukajšnjega RK zadoščenja za njega svoječasno odklonitev vdanosti kralju. To namreč ni samo zahteva po korekturi kake formalnosti, nego je to principiellen stav, saj vemo, da so baš isti ljudje, ki so svojčas za RK dosegli to odklonitev takrat močno vplivali tudi na nekatere druge organizacije, da so bili oni torej, ne samo odgovorni za svoj nacionalen korak v RK, nego se jih radi njih vpliva na neke druge naše organizacije smatra še tudi za idejne krivce dejstva, da so tudi te organizacije odklonile podpis na udanostni akt Nj. Vel. kralja.

Ce je to, kar na Ježici vsak nacionalist ve in odločno oboja, banovinskemu odboru RK všeč in nič v spodliko, mi tu ne moremo drugega kot pribiti tudi to ravnanje, ali na Ježici pa ostanemo v pogledu nacionalnih principov in morale vseeno dosledni.

Čuli smo tudi, da se sedanji odbor Rdečega križa izgovarja s tem, češ, mi nismo več stari — nego novi RK in torej nismo več dolžni odgovarjati za grehe starega RK, ki ga več ni! Toda to je uradno-nerodno zavijanje in nič drugega, kajti med starih in novim RK je lahko formalna razlika, pa osebne ni, zato tudi ni razlike v pogledu razumevanja nacionalnosti in razlike med prejšnjim in sedanjim delom teh oseb, da nas niti zadnja akademija RK ni mogla prepričati o nasprotjem. Tam smo namreč čuli, kako izreka neki gospod v imenu obč. RK, občinstva in občine (!) pristržne pozdrave kralju, ali od sedanjega predsedstva RK, ki je bil na tej akademiji navzoč in je danes najbolj kompetenten v občini dajati izjave za RK, a ki je tudi tisti, pod čigar predstvom je bil podpis udanosti odklonjen, od tega gospoda pa teh pozdravov za kralja ni slišalo niti občinstvo, niti zastopniki junaške vojske, okrajni glavar itd. in tudi ne g. Wester, predsednik banovinskega odbora RK, dasi je on osebno pozdravil in pohvalil sedanje smer dela v občinskem RK na Ježici pod sedanjim vodstvom.

Mi s to žalostno konstatacijo zaključujemo za danes razpravljanje o RK na Ježici, prepričajoč nacionalni javnosti, da presodi. Gotovo bo stopila solidarno na našo stran.

Obenem pa tem potom sporočamo banovinskemu odboru RK stališče nacionalne Ježice: sedanji odbor občinske organizacije RK se mora takoj razrešiti poslov. Prihodnji občini zbor vodi nepristrana nacionalna osebnost. Vsi oni sedanji člani obč. RK, ki so kot odborniki RK na Ježici odklonili podpis vdanosti kralju, morajo ven iz vrst RK! To je najmanj, kar more biti, sicer bo naš bojkot v bodoče še hušji!

POZOR OMLADINCI!

Vodstvo ljubljanske sekcije ONO sporoča vsem članom in prijateljem, da se odslej nahaja sekcijski lokal v areni Narodnega doma.

O tako zvanih »šolskih izdajah«

Strah in groza za vse, ki imajo opraviti s šolo, so v začetku vsakega šolskega leta šolske knjige. Največje breme je to seveda za starše in »Pohod« je že prošlo leto opozoril, kako se včasih po nepotrebnem zahtevajo drage knjige namesto cenejših in kako bi se že davno lahko napravil red v tem važnem vprašanju, žal, da je še vedno povsod kaos in zmešnjava, ki ji še ne bo konca, dokler ne pride do tiste končne ureditve, ki je ne pričakujemo od monopolizacije, kajti nevarnost je, da se bo šolska knjiga pozneje še bolj zlorabljala kakor doslej. Toda lamentacije ne pomagajo. Dolžnost šolske uprave je, da napravi red. Prvi pa, ki bi moral tu pomagati, je profesor. Poznal sem profesorja, ki je robantil na vse načine in zabavljal čez red in nered, ko je moral sam za otroka kupiti knjigo, ko pa je šlo za druge, se ni prav nič oziral in zahteval dražje knjige namesto cenejših, ki so bile boljše. A tudi o tem nisimo hoteli danes pisati, ampak o važnem vprašanju t. zv. »šolskih pisateljev«. Tudi v tem oziru so nas Srbi in celo Hrvati že prehiteli. Žal, da se je tudi to vprašanje reševalo v vsakem delu našega troimenega naroda posebej, namesto da se je reševalo skupno z edino pravilnega jugoslovanskega nacionalnega stališča, na katerem je zgrajena (ali vsaj morala bi biti) tudi naša državna in državljanska šola in vzgoja.

Za kaj gre? Vsi vemo, da so Nemci nudili šoli svoje »Schulausgaben«, to so bila najlepša dela pesnikov in pisateljev v poceni izdajah s primernimi pripombami. Nemogoče

je danes, da bi dijak prečital vso jugoslovansko literaturo, glavna stvar je, da prečita vsaj glavna dela. To je brezpogojno potrebno, če nečemo, da se bo vedno ponavljalo ono omalovaževanje in nepoznanje drug drugega, ki dela vedno in povsod toliko hude krvi. Zato bi bili v 15 letih našega jugoslov. šolstva že davno lahko oskrbeli poceni izdaje onih del jugoslov. literature, ki jih v šoli potrebujemo. Zadnje dve leti se je začela prava konkurenca v izdajanju šolskih pisateljev. (Pri nas so ljudje tako revni na idejah; kar začne eden, tega se takoj poprime tudi drugi.) Ko bi imeli za vso državo in za vse šole enake in skupne izdaje, kakšne bi se vse pocenilo in bi bila možna tudi neka gotovost, da se te izdaje povsod rabijo, da torej učence v Skoplju prav tako gotovo pozna Prešerna kakor dijak v Ljubljani Branka Radičevića, ali oni v Banatu Preradovića. Zdj razne zaloge špekulirajo in izdajajo brez pravega reda in načrta, kar jim pride pod roke.

Kako je s tem pri nas? Že pred koncem šolskega leta je izšel v zbirki »Mala knjižnica« Jurčičev »Sosedov sin«. Zakaj ravno »Sosedov sin«? Saj smo ga imeli že v izdaji »Jugoslov. knjigarne«. (Mimogrede rečeno: naše založbe so pogosto nepraktične, Jurčiča imamo n. pr. samo v »Zbranih spisih« pri »Tiskovni Zadrugi« in v »Jugosl. knjigarni«, dočim za mladino nismo imeli posebnih izdaj posameznih povesti, ki so za šolo in za knjižnice mnogo primernejše, kakor zbrani spisi, ki so ali prenerodni (Jugoslov. tisk.) ali predragi in prelepi (Pisk. zadr.). Zato bo prav, če dobimo iz teh zbranih spisov raznih naših pisateljev ona dela, ki se največ čitajo in so tudi za mladino najbolj primerna. (V »Zbranih spisih« je včasih taka zmes, da zaradi ene povesti ne moreš otroku dati celega

zvezka.) V tem oziru bi obetal »Sosedov sin« dober začetek. Ako pa naj bo to zbirka t. zv. šolskih pisateljev, bi kako drugo Jurčičevo delo bolj rabili kot »Sosedovega sina«. Cena 10 Din ni visoka, dasi bi pri šolskih izdajah morali iti kolikor mogoče pod 10 Din. Poleg tega bi bilo treba pri šolskih izdajah slovenskih pisateljev misliti tudi na to, da bi jih bilo treba izdati tudi za mladino onstran Sotle. Ali naj se za to mladino izda posebna zbirka? To zbirko bi bilo treba zadaj ali pod črto komentirati in neznanejšo besede raztolmačiti. To bi bilo treba n. pr. pri S. Gregorčiču, ki ga je pravkar izdala »Mohorjeva družba«. Kot vidimo, ima »Mohorjeva družba« že cel načrt za izdajanje pesnikov in pisateljev, katerih dela naj se čitajo v šoli. S tem se razbremenje »Citank« za višje razrede, ki jih bo itak treba preurediti. V »Citank« spadajo kritični in estetični spisi, dokument časa, ki kažejo kulturno ozadje, dela pisateljev in pesnikov pa spadajo v šolske izdaje. Žal, da tudi pri teh izdajah, če jih hočemo smatrati v šoli za oblativne, ni mogoče iti preko 10 Din. Gregorčičeve izbrane pesmi v Pregljevji prireditvi stanejo 12 Din (vez. 24 dinarjev). Koliko bi stali vsi pisatelji, ki bi se n. pr. čitali v VIII. razredu? Zato bi bilo treba izbrati res samo najznačilnejše pesmi, s kratkim uvodom in sv. s srbohrvaškim slovarjem na koncu, če smo hoteli, da pojde ta izdaja v šole. Tako ni mogoče. (Tudi obnovitev naslova: »Cvetje« etc. se nam zdi nepotrebno. Saj menda nismo tako neiznajdljivi!) Čemu je v tej zbirki »Rabeljsko jezero«, ki ga deca itak uživa v nižjih razredih, in še nekaj za pesnika neznačilnih pesmi, je vprašanje prav tako kakor, zakaj manjkata »Bla-govestnika«, ki imata vsaj za šolo svoj pomen in sta polna lepih misli. Morda te misli

niso po volji izdajateljem? Tako imamo torej šolsko izdajo S. Gregorčiča na 148 straneh za 12 Din, namesto da bi bili spravili obseg in ceno na polovico. Ker sicer ni potreba šolskih izdaj. Istotako vprašanje je, za kateri razred je namenjen »Martin Krpan«, ki ga zna deca že v ljudski šoli na pamet. Pa menda vendar ne bo za vtor slovenske novele, kakor je označen v »Citanki« za V. razred, kjer se naj mladina seznanja s slovstvenimi tipi! Tudi izbrani spisi Vodnika — kolikor vemo — so še poceni na razpolago in bi rajše izdali kaj bolj potrebnega. Posledica takih cen bo, da šole takih šolskih izdaj ne bodo naročale in s tem izgubi zbirka svoj pomen.

Med tem pa se nam obetajo nove zbirke pod vodstvom »Odbora društev Sola in dom«. Ta založba nam hoče poskrbeti hrvaške in srbske pesnike in pisatelje za naše slovenske srednje šole. Kakor da pride to cenejše, kakor če kupimo iste pesnike in pisatelje v zbirki »šolskih piscev«, kjer so že izšli. Enako nam hoče ta založba izdajati francoske in nemške pisatelje za slov. srednje šole. Ne vemo, čemu imajo naši profesorji svojo organizacijo in zakaj bi ne bilo mogoče izdajati te vrste dela za vse jugoslov. srednje šole! Ali samo zato, da bodo knjige dražje? Ali res ni mogoče, da se enkrat določi, kaj je za naše srednje šole potrebno in da se to izda enotno in enako za vse šole v državi? Šolske izdaje so nam potrebne, to je res, toda na ta način ne bodo dosegle svojega namena.

Namesto enotnega načrta razbiti delo na vseh koncih in krajih in naša jugoslovanska šola, ki ima namen vzgajati mladino v nacionalnem duhu, bo še vedno hodila po dosežanih potih brez skupnih kulturnih vezi, ki bi se morale kazati posebno v šolskih knjigah.

„Jadranaši“ v Krku

Jugoslovensko napredno akademsko društvo Jadran morju. — Velika nacionalna manifestacija v mestu Krku na otoku Krku

Veliko delo je za nami. Iz prvotnega skromnega načrta pokloniti spominsko ploščo z dvoglavim kraljevim orlom se je rodila impozantna umetnina v polni plastiki in z njo združena velika manifestacija za naše morje.

Odpotovali smo 7. septembra z dobro pripravljeno družino Golarjeve »Vdove Rošlinke« in z dobro vpetim oktetom. Krk nas je sprejel ves okrašen z zelenjem in državnimi trobijkami tako prisrčno, da smo pozabili na utrujenost in se takoj začeli pripravljati za večerno slavnostno akademijo.

Svečano je zvenela naša beseda, naša pesem na nabito polnem trgu Kralja Petra in navdušenje za prvi del našega programa je pokazalo, da smemo računati na popoln uspeh in zmago. Dolgo v noč je zvenela naša pesem in v bratskem objemu smo se pripravljali na veliki dan odkritja simbola državne in narodove moči.

Že zgodaj zjutraj so topiči in godbe oznanjale slavnostni dan. Na trgu se je zbralo preko 2000 ljudi, ki so navdušeno pozdravljali zastopnika Njegovoga Veličanstva kralja Aleksandra in sivolasega vojvodo Tasa Doniča, ki je pripeljal močno četo četnikov. Prireditvi so prisostvovali še zastopniki armije, divizije, sreski načelnik v zastopstvu bana Savske banovine dr. Peroviča, župan Kraljič, zastopniki kopalniških poverjeništev, Jadranske straže in predstavniki sokolstva. Pozdravne brzovjavke so poslali ban Dravske banovine, župan dr. Puc in predsednik Star. društva Jadrana dr. Zalokar. Po blagoslovitvi prapore četniškega udruženja in slavnostnih govornih smo odkrili in predali spomenik z željo, da staro mesto Krk s ponosom čuva to sveto znamenje velikih idealov akademске omladine z zapadne granice Jugoslavije in z željo, da si bomo Jugoslavijo še v naprej vodili k Jadranu, kjer je njena bodočnost. Iz vseh go-

vorov je izzvenela zahteva razviti v narodu novo kolektivno zavest in vero, ki bo vložila vse naše sile in moči v rešitev jadranskega problema in to v času, ko je Jadran takorekoč tarča neprijateljske diplomacije. Po defileju četnikov in sokolov je bila povorka po mestu, popoldne pa nastop sokolov župe Reka-Sušak.

Zvečer nas je vzela bajno razsvetljena in okrašena »Slavija« na svoj krov in križarila pod devizo »izlet u nepoznato« med Krkom in Čresom dolgo v noč.

V ponedeljek nas je povabila streljačka družina na otvoritev narodnega strelišča in prvih 150 strelav smo oddali Jadranaši in se nekateri prav dobro odrezali.

Zvečer smo priredili v dvorani hotela Krk poslovilni večer, katerega so se udeležili vsi predstavniki oblasti in organizacij. Teško je bilo slovo in morala nas je ugrabiti veselje sirena iz pristanišča.

Zablestel je na frankopanski kuli dvoglavim borcem in v spomin vsem padlim borcem in v spomin vsem onim, ki propagirajo idejo proti raši državni integriteti in ki pod krinko principa »mare nostrum« segajo po naši zemlji. Nikakor pa ni naš obisk imperialistične tendence, ampak le dokaz velike ljubezni do onega, kar je bilo in kar je naše. Kakor vedno tako tudi danes stojimo le na braniku svojih pravic, od katerih nismo in nikoli odstopili ne bomo. Kot nasledniki onih od Triglava do Kajmakčalana, ki so ustvarjali to državo, pa tudi kot nasledniki onih, ki so bili že pred 13. stoletji absolutni gospodarji jadranskih obal, ne bomo nikoli dopustili, da bi na teh obalah plapolal drugi nego jugoslovanski prapor. Mi moramo naprej preko jadranske orientacije k veliki pomorski Jugoslaviji. Za nami je velika preteklost junaških prednikov, kakor je pred nami velika bodočnost, za katero moramo živeti, delati pa tudi umreti, če to zahteva čast nacije in domovine.

D. V-č.

Ljudska higijena

(Po blejskem kongresu)

Zborovali smo v večjem mestu naše države (bilo je nekje na jugu, a moglo bi biti tudi na severu). Sešli smo se bili iz vseh strani naše velike domovine tako, da je bil »Prosvetni dom«, kjer se je zborovanje vršilo, poln tujih gostov. Takoj pri vstopu v »Prosvetni dom« sem opazil na desni strani sobo, polno različnih publikacij. Ker so bila vrata skoraj na stežaj odprta, sem stopil v sobo in začel pregledovati sklade publikacij. Videl sem, da je tu nekaka zaloga publikacij za narodno zdravje, kajti različni časopisi, brošure, knjige itd. so imeli naslove kakor »Zdravje«, »Narodno zdravje«, »Čuvajmo naše zdravje«, »Boj jetiki«, »Nalezljive bolezni«, »Za zdravje naše dece« itd.

Vseh te vrste publikacij je bilo v sobi toliko, da je bila z njimi v pravem smislu besede vsa soba zabasana. Ker je bil v sobi precejšen nered, so ležale brošure in knjige vse križem po tleh in prah na njih je pričal, da leže te publikacije že dolgo v tej sobi »Prosvetnega doma« in da jih gre le malo med ljudstvo... Premišljal sem, koliko je stal ta potiskani papir in kdo je plačal tiskovne stroške. Najbrže država, ki hoče skrbeti za ljudsko zdravje. Nehote sem pomislil, kako škoda je bilo teh tisočakov, ki so ležali zdaj zakopani v tem papirju, kajti znano je, da te vrste knjige in časopise le malokdo čita, posebno pa po krajih, kjer čitanje med ljudstvom še ni posebno razširjeno. Bog ve, morda še zdaj leže tisti skladi knjig, brošur in časopisov v tistem »Prosvetnem domu«, ali pa so morda porabili papir za druge bolj potrebne stvari.

Da je bil pri zborovanju v »Prosvetnem domu«, kjer se nas je bilo zbralo nad 600 ljudi, potreben tudi neki prostor za naravne človeške potrebe, se razume samo po sebi. »Prosvetni dom« je bila še precej nova stavba, zato smo mislili, da bo v njem tudi ta prostor moderno urejen. Ko sem prišel do njega, me je opozoril neznošen smrad, da tu ni vse v redu. Tudi ljudje, ki so prihajali od tam, so imeli čudno nezgodovljive obraze. Ko sem vstopil, sem našel tam slugo, ki je sedel na stolu in stražil lokal. Lokal je bil urejen sicer moderno na angleški način — kakor pravimo — toda ni funkcionalen. Vode ni bilo in polna školjka je pričala, da ni odtoka. Poleg školjke na tleh je stala kiba in na steni je bil napis, naj se papir ne meče v školjko, ampak v kibo. Sluga je sedel pred vrati zato, da je pazil na red. Po tleh je tekla ne posebno blagodišeča voda. To je bil kontrast k oni sobi, kjer so bile tiste brošure. Teorija in praksa! Tam cela zaloga brošur o zdravju, ki jih nihče ne čita — tu pod nadzorstvom slugaz največja nesnaga, ki priča o ogromni brezbriznosti, kajti lokal re le, da ni odgovarjal higijenskim predpisom, ker ni funkcionalna čistilna naprava, ampak se tudi nihče ni zmenil za to, da bi se vsaj sproti čistila nesnaga, ki bi lahko postala zdravju nevarna. V isti hiši, kjer je bila propaganda za narodno zdravje, je bilo tako poskrbljeno za higijeno.

Živa slika naših razmer, sem si mislil. Na ta »Prosvetni dom« se spominim večkrat, kadar čitam o delu za naše narodno zdravje.

Skrb za narodno zdravje je in ostane stvar prakse, je zapisal svoj čas dr. Stampar. In imel je prav. Vse papirne teorije se raz-

blinijo v nič, če ni praktičnih poskusov, ki edini vodijo do pozitivnih uspehov. Tudi pri nas čutimo propagando za narodno zdravje, ki se vrši po časopisih, brošurah, knjigah, a vse to vodi le malokje do uspehov, če ni dela med ljudstvom. Vkljub vsem tem člankom, pozivom, naukom, napisom itd. opažamo med ljudstvom še mnogo nezdravega in dolžnost nas vseh je, da se proti temu borimo.

Zdravniški kongres na Bledu se je mnogo pečal z zdravstvom na deželi. Higijenska razstava, ki je pred par leti žal postala plen požara, nam je na lep način kazala, kako naj se preurejajo naše vasi, da bodo bolj higijensko urejene. Nar. Odbrana mora poslod delovati za zdravje ljudstva. Saj je skrb za higijeno obnem skrb za našo narodno silo in — za kulturo. Res je, da s tem morda propade del one primitivne prvotne narodne kulture, ki smo jo videli v lesenih kočah, z malimi okni, v tesnih izbah združenih s kuhinjami in hlevi, kjer sta človek in žival prebivala skupaj, toda čas zahteva, da napravimo konec »idili«, ki je samo dokaz zaostalosti. Pri ras se zdaj spe n. pr. hlapci pri živini v hlevu, kar bi moralo biti prepovedano. Koliko zanemarjenosti je še tu in tam po kmetih. Higijenski zavod ima še ogromno dela, ki ga je deloma že izvršil, kakor posnemamo iz poročil.

Seveda samo besede ne pomagajo. Zdravstveni domovi ugodno vplivajo na okolico. Ako je zdravje najdražji zaklad, potem tudi ne sme biti škoda denarja za zdravje. Toda siromaščina na kmetih postaja tudi v tem oziru nevarna. Zato so pametni sklepi o zavarovanju itd., kajti danes se ljudstvo ne zdravi pri zdravnikih, ker nima denarja. To pa je v zvezi tudi z našim zdravniškim naraščanjem. Mladi doktorji in doktorice bi morali iti med ljudstvo, seveda podprti z vladno naredbo. Naši prosvetni in sokolski domovi bi morali biti ob enem zdravstveni domovi. Tako bi najlepše služili svojemu cilju.

Naše vasi so se po vojni zelo izpremenile. Vseposod nove hiše, slammate strehe so izginile, nove prostorne sobe postajajo bivališče kmečkih družin. Mnoge vasi so popolnoma prenovljene. A za to lepo zunanostjo se skriva še marsikaj zastarelega. Ako pogledamo nekoliko po hišah, vidimo še mnogo nesnage in zanikarnosti, ki bi se dala odpraviti. Tu bi bila potrebna včasih intervencija okrajnega zdravnika ali zdravnice. Res se čuti napredek povsod, pospeševati pa ga moramo ravno na tem polju z vsemi sredstvi. Pogosto so slabe higijenske razmere po hišah in vaseh posledice brezbriznosti, ki jo je treba odpraviti.

Direktor Hig. zavoda dr. Petrič je podal na Bledu obširno poročilo o dosedanem delu, ki ga je zaključil:

V zadnjih letih se je začelo zanimati podeželsko prebivalstvo tudi že za javna letna in zimska kopališča in za kanalizacijo vasi. Higijenski zavod dela tozadevne načrte, ne more pa priskočiti na pomoč z denarnimi sredstvi zaradi zreduciranih kreditov.

Istotako se stalno dviga stanovanjska higijena podeželja. Pri novih stavbah se povsod opaža težnja, da si gospodar ustvari svetlo, zrčno in suho stanovanje. Raven tega tudi občine kot gradbena oblastva prve stopnje dosti skrbno pazijo na to, da se dosedanji higijenski nedostatki kmečkih hiš pri novih gradnjah in prezidavah ne ponove.

Urejevanje greznic in gnojšč vrši Higijenski zavod le še v redkih primerih tam, kjer je to potrebno v zvezi z asaniranjem vodnjakov ali studencev. Skrb za higijensko ureditev hlevov, gnojšč in greznic prevzema v vedno večji meri kmetijski oddelek banske uprave, ki ga pri tem vodijo zlasti gospodarski oziri.

Brez dvoma dviga izvajanje asanacijskih del na podeželju zdravstveno stanje vasi. Je pa od tedaj, ko so se začele izvajati asanacije sistematično, pa do danes preteklo še premalo let; zato je bil dobrote asanacij deležen le manjši del podeželja, zaradi česar o vidnih uspehih asanacij za prebivalstvo kot celoto še ne moremo govoriti. V tem oziru orjemo še ledino. Eno pa je gotovo; da morata v vprašanih asanacij higijenik in praktični zdravnik hoditi skupno pot v korist splošnega zdravstvenega napredka naroda.

Nar. Odbrana odganja od naroda vse, kar je slabega, zato mora delati tudi za ljudsko zdravje s tem, da v svojih vrstah propagira smisel za čistočo, snago in telesno higijeno.

NAŠ POKRET

RAPALLSKI DAN

Vsako leto 12. novembra se spominjamo onega žalostnega trenutka, ko je bila vsemu svetu javljena vest, da je od našega narodnega telesa odrezano Primorje. — Letos naj bi se vršila proslava rapallskega dne po vsej Dravski banovini z istim programom. V ta namen je sklical osrednji odbor društva »Branič« vse nacionalne organizacije k skupni seji. Sklenjeno je bilo, naj bosta posvečena spominu žalostnega rapallskega dogodka 11. in 12. novembra. Ta dva dneva naj ne bo nobenih veselje pač pa naj vsi nacionalni krogi sodelujejo, da bomo pozivali in utrdili med narodom spomin na Rapallo, ki naj nas neprestano opominja na naše dolžnosti. — Članstvo NO opozarjamo, da sodeluje pri pripravah za rapallski dan. Točnejša navodila bodo objavljena pozneje.

Službene vesti

IZDAJA OKROŽNIC

Razposlali smo na vse naše krajevne odbore in poverjeništa tri okrožnice št. 336, 339 in 340/34.

Pozivamo vse organizacije N. O., da naloge, ki jih vsebujejo okrožnice, točno izvedejo.

Če bi katera naših organizacij ne prejela teh okrožnic, naj nam to takoj javi.

Oblastni Odbor Narodne Odbrane v Ljubljani.

Središnji odbor Narodne Odbrane v Beogradu je na osnovi člena 8. odstavka V. pravil pod št. 4007 od 7. julija t. l. potrdil novoizvoljene odbore naslednjih krajevnih organizacij:

KRSKO

Predsednik: ing. Cerjak Dinko, šumski referent; podpredsednik: Završnik Hubert, notar; tajnik: Zrimšek Miha, davčni uradnik; blagajnik: Vanič Janko, šolski upravitelj; odborniki: dr. Borštnik Vladimir, odvetnik; Bratkovič France, geometer; Jurčec Franc, klobučar; Rumpret Fero, pek; vsi iz Krškega; Mikolavčič Ivan, posestnik, Stara vas; Zlatič Drago, kolar, Stara vas.

Nadzorni odbor: Bon Vinko, veletrgovec; Skoda Franc, orožnik v p., dr. Vidmar Drago, san. ref., vsi iz Krškega.

LJUBLJANA—ŠIŠKA

Predsednik: Korbar Avgust, šol. upravitelj v p., Ljubljana, Podlimbarskega 31; podpredsednik: Komac Anton, žel. uradnik, Vižmarje; tajnik in blagajnik: Dežela Viktor, žel. uradnik, Ljubljana; odborniki: Brovč Franc, žand. narednik, Št. Vid; Miklavčič Franc, žel. uslužbenec, Ljubljana, Podlimbarskega 34.

Nadzorni odbor: Blanč Franc, drž. uradnik, Ljubljana, Malgajeva 13; Ogrin Rudolf, žel. mehanik, Ljubljana, Celovška 75.

Hrastnik

Predsednik: Farčnik Ivo, rudn. nam.; podpredsednik: Draksler Blaž, rudniški strojevodja; tajnik: Tanšek Jože, rudar; blagajnik: Hofbauer Lojze, učitelj; odborniki: Istinič Viktor, delavec; Sauerberger Rudolf, rudn. nam., Vastič Miloš, rudar, vsi v Hrastniku.

Nadzorni odbor: Člana: Gačnik Vilko in Tušek Drago, delavec v Hrastniku.

Popravi! Na prvi strani zadnjega »Pohoda« se nam je vrnila neljuba pomota. V četrtem stolpcu natisnjeno geslo ne končuje s pozivom: Podpirajte brezposelnost!, temveč je pravilno: Pobijajte brezposelnost!

LJUBLJANA, SENTPETER-MOSTE

Predsednik: Lipnik Janko, dimnikarski mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33; podpredsednik: Žitnik Rudolf, kleparski mojster, Ljubljana, Hradeckega cesta 39; tajnik: Deleja Zdravko, privatni uradnik, Ljubljana, Korytkova ulica 32; blagajnik: Tumpej Franjo, sod. ofic., Ljubljana, Jegličeva ulica 10; odborniki: Djordjevič Franjo, inštalater, Moste, Pokopališka ulica 6; Gerbec Franjo, trgovski poslovođa, Ljubljana, Korytkova ulica 32;

Vsa narodna društva morajo pri tem sodelovati z roko v roki. Začeti mora Šola, ki bi morala — kakor se to že godi — imeti v svojih prostorih neke telovadnice, ampak tudi umivalnice in kopalnice. Vzporedno s šolo mora delovati Sokol. Kopeli v sokolskih in zdravstvenih domovih bi morale postati obča ljudska potreba. Občina bi morala v lastnem interesu — pa tudi z ozirom na svoj ugled — skrbeti za higijenske naprave in nastopati proti gospodarjem, ki ne skrbje za to, da bi vas izgledala čista in čedna; vsak sosed ima pravico zahtevati od sosed, da se ozira nanj in da ne kvari okolice z zanemarjenimi gnojščami itd. Tako bodo postale naše vasi bivališča zdravega in krepkega naroda. Higijena mora preiti s papirja v življenje. To je prvo pravilo za lepše življenje našega naroda.

Vsak nacionalist želi, da more tudi v tem oziru s ponosom pokazati na svoj narod.

Zavedati se moramo, da je s hišno in telesno higijeno v najožji zvezi duševna higijena in da je torej v ljudski higijeni začetek vsake višje narodne kulture. I. B.

Paljevč Rudolf, poštni zvančnik, Moste; dr. Petrič Karel, direktor Higijenskega zavoda, Ljubljana; Šolar Herman, magistratni uradnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 75.

Nadzorni odbor: predsednik: Šlana Fran, sekretar banske uprave v pokouju, Ljubljana, Poljanska cesta 87; preglednik: Tratar Jože, učitelj, Ljubljana, Korytkova ulica 34; delovodja: Karž Albert, poštni zvančnik, Moste.

LJUBLJANA, VIČ-GLINCE-ROŽNA DOLINA

Predsednik: Zaletel Vinko, učitelj, Rožna dolina IV/22; I. podpredsednik: Azman Andrej, delovodja, Vič; II. podpredsednik: Borštnik Bruno, žel. uradnik, Rožna dolina VIII/14; I. tajnik: Hladnik Ivan, strojni tehnik, Ljubljana, Tržaška cesta 26; II. tajnik: Kosec Filip, gled. nam., Rožna dolina VI/13; blagajnik: Pišljak Rudolf, bandažist, Ljubljana, Tržaška cesta 19; odborniki: Gašperin Janez, ključavničar, Rožna dolina II/31; Jamnik Alojzij, dipl. agronom, Rožna dolina IX/33; Paternost Metod, poslovođa, Rožna dolina IV/21; dr. Stare Emil, odvetnik, Rožna dolina IV/21.

Nadzorni odbor: Česnik Drago, učitelj v pokouju, Večna pot 1; Marinčič Ivan, stavbni tehnik, Glince, Tržaška cesta 15; Perkon Karel, obratovodja, Vič.

LJUBLJANA, kolodvorsko-bežigranski okraj

Predsednik: Deržaj Ivan, načelnik drž. žel., Ljubljana, Masarykova 5; podpredsednik: Jevak Matko, spediter, Ljubljana, V. Z. ul. 5; tajnik: Kostanjevec Josip, bančni uradnik, Stožice 107; blagajnik: Patik Klavdij, žel. uradnik, Ljubljana, Herbersteinova 1; odborniki: dr. Arko Venčeslav, zdravnik, Ljubljana, Pleteršnikova 30; Boltavzer Roman, uradnik OUZD, Ljubljana, Ipavčeva 2; Cvetko Franjo, železniški uradnik, Stožice 107; Lušcitzky Josip, železniški uradnik, Ljubljana, Avenija S 30; Škof Franc, šef glavnega kolodvora, Ljubljana, Masarykova 5.

Nadzorni odbor: Deržaj Rudolf, trgovec, Ljubljana, Slomškova 1; ing. Fine Franjo, načelnik državnih železnic, Ljubljana, Resljeva 31; Majcen Ciril, restavratel, Ljubljana, Masarykova 5.

Središnji Odbor Narodne Odbrane v Beogradu je na osnovi člena 8 odstavka V naših pravil pod št. 5923 od 14. IX. 1934 potrdil novo izvoljene odbore naslednjih krajevnih organizacij:

Jesenice—Koroška Bela:

Predsednik: Žvan Andrej, učitelj, Javornik;

I. podpredsednik: Hudina Ferdo, mag. pharm., Jesenice;

II. podpredsednik: Puc Matevž, tov. delavec, Jesenice;

tajnik: Skender Oton, učitelj, Koroška Bela;

blagajnik: Mohorič Ivan, tov. meh., Jesenice;

odborniki: Fatur Filip, cestni nadz., Koroška Bela;

Svetlin Jože, priv. nam., Javornik;

Šega Boris, tov. gozdar, Jesenice.

Gorje pri Bledu:

Predsednik: Stana Janko, knjigovodja;

podpredsednik: Starič Franc, tov. del.;

tajnik: Sodja Lovro, tov. del.;

blagajnik: Arh Lovro, tov. del.

Vsi na Blejski Dobravi.

Krajevna organizacija N. O. Sv. Jakob-Trnova-Barje bo priredila v nedeljo 7. oktobra t. l. v gostilni Kaučič na Privozu 4 (Prule)

n a g r a d n o k e g l a n j e .

Začetek keglanja bo ob 10. uri, konec ob 23. uri. Dobitki bodo nadvse lepi in praktični. Vabimo vse člane N. O., dobrodošli tudi prijatelji.

Odbor.